

Леонід СКРИПКА

ГОГОЛІВСЬКИЙ БУЛЬВАР І ХУДОЖНІЙ СВІТ М. В. ГОГОЛЯ В м. МОСКВІ ТА ГОГОЛІАНА В КИЄВІ

“Перед Гоголем потрібно благоговіти як перед людиною обдарованою найглибшим розумом і найніжнішою любов’ю до людей”, – так писав про великого Миколу Гоголя його сучасник Тарас Шевченко.

Як перший реаліст у зображенні картин дійсності тодішньої Росії, людських вад, суті буття, подарувавши нам безсмертні типи героїв, Гоголь навіть в цьому залишався великим гуманістом, який любив людей в усіх їхніх проявах. Його сміх, м’який сарказм, глибина думки про людську сутність будуть завжди безсмертними, як безсмертний народ, його дух, все те, що робить нас чистішими, духовно багатшими, робить нас людьми.

19 березня 2009 року у Москві у приміщенні музею О. С. Пушкіна документальною виставкою “Гоголівський бульвар. Художній світ М. В. Гоголя в документальних пам’ятках ХІХ–ХХ ст.” відкрилися урочистості у Російській Федерації, присвячені 200-річчю від дня народження геніального письменника.

Виставка, організована Російським державним архівом літератури і мистецтва та Державним музеєм О. С. Пушкіна під егідою Міністерства культури Російської Федерації та Уряду Москви за участю Центрального державного архіву-музею літератури і мистецтва України, Державної Третьяковської галереї, Всеросійської державної бібліотеки ім. О. М. Горького, Російської академії мистецтв, Державного літературного музею, Державного академічного Великого театру Росії, Державного академічного Малого театру Росії, Державного академічного центрального театру ляльок ім. С. В. Образцова, Кіноконцерну “Мосфільм”, Телекомпанії “Росія”, Кінокомпанії “Централ Партнершип” та приватних колекціонерів.

У трьох виставкових залах експонувалися оригінали та копії документів, численні (у тому числі – прижиттєві) портрети М. В. Гоголя, його особисті речі (зокрема, славнозвісний шкіряний портфель), книжкові та журнальні видання різних років, фотографії сцен вистав і фільмів, театральні костюми, реквізит.

Україна в ці дні вшановує свого великого земляка численними документально-книжковими і художніми виставками, науковими конференціями, новими виданнями безсмертних творів.

Велика документально-книжкова виставка, присвячена 200-річчю від дня народження письменника, відкрилася 31 березня в приміщенні Центрального державного архіву-музею літератури і мистецтва України. Її експонати – документи центральних і обласних державних архівів України, Інституту рукопису Національної бібліотеки України ім. В. Вернадського, а також безцінна документальна спадщина М. Гоголя, люб'язно надана шановними колегами з Російського державного архіву літератури і мистецтва.

Унікати виставки в Києві – це лист юного Гоголя до батьків із Ніжина в період його навчання в тодішній гімназії Вищих наук (1821), прохання про допуск гімназиста Гоголя-Яновського до іспиту (1824), рукописи окремих сторінок роману-поєми “Мертві душі”, повісті “Тарас Бульба”, “Вибраних місць із листування з друзями”, п'єси “Гравці”, перекладу комедії Джованні Жіро “Дядька в затруднительном положенні” з італійської, листування з матір'ю, сестрою, друзями (матеріали Інституту рукопису НБУВ); список учнів Ніжинської гімназії Вищих наук ім. князя І. Безбородька, в т. ч. М. Гоголя (Яновського), відомості про оцінки майбутнього письменника (1822–1828) з фондів Державного архіву Чернігівської області.

Цінність мають також матеріали Центрального державного історичного архіву України, м. Київ (Циркуляри про заборону ввезення творів М. Гоголя в Росію з Лейпцига, про збирання пожертв на будівництво навчальних закладів ім. М. Гоголя, його пам'ятників в Україні в 1880-1900-х рр.).

Окремий розділ виставки – “Вшанування пам'яті М. Гоголя” – висвітлює урочистості, присвячені 100-літтю від дня народження М. Гоголя (1909), а також святкування 1920-х, 1940-1950-х рр., зокрема, відкриття літературно-меморіальних музеїв в селах Сорочинці, Василівка (нині – Гоголеве), Миргороді (з фондів Державного архіву Полтавської області).

У розділі “М. Гоголь на всі часи” експонуються також матеріали образотворчого і театрального-декораційного мистецтва з фондів ЦДАМЛМ України: ілюстрації до творів М. Гоголя художників І. Жа-

Обкладинка каталога виставки у Києві

кевича, О. Хвостенка-Хвостова, С. Адамовича, В. Якубича, В. Голованова, Р. Марголіної, В. Литвиненка, М. Сліпченка. Книжкова графіка представлена іменами А. Середи, О. Юнак, В. Фатальчука. Безцінні матеріали ескізів декорацій, костюмів художників А. Петрицького, Г. Нестеровської, М. Духновського, О. Сальмана, до творів М. Гоголя, інсценованих на кону драматичних, оперних театрів, фотографії акторів, які виконували ролі у виставах і фільмах за творами М. Гоголя. Цікава велика книжкова колекція творів М. Гоголя, виданих від другої половини XIX ст. до наших днів.

Творчість М. В. Гоголя давно стала своєрідним містком єднання двох великих народів України та Росії.

L. SKRYPKA

The Gogol's boulevard and an artistic world of M. V. Gogol in Moscow and the "Gogolian" in Kyiv

The article covers organization and content issues of the records exhibitions' dedicated to the M. V. Gogol's 200th anniversary in Moscow and Kyiv in March-April, 2009.